

Ten slotte zou ik nog wel eens willen weten, hoe 't toch komt, dat sommige bladmossen die, evenals *Tetraphis*, zoo zeldzaam sporenvruchtjes voortbrengen, op bepaalde plaatsen en bepaalde tijden in ééns hun sporendoosjes vertoonen.

Zoo zijn de sporendoosjes van *Leucobryum* zeldzaam, maar in 't Baarnsche bosch is een met berken begroeid hoekje, waar de *Leucobryum*-kussens steeds met sporendoosjes bezet zijn. Verder weet ik een populier bij Amersfoort, die begroeid is met steeds vruchtdragende *Leucodons*. En hier bij Venlo vind ik vruchtdragende *Hylocomium squarrosum* steeds op een der kogelvangers van het schietterrein der infanterie op de „Groote hei”.

In de laatste twee jaar heb ik tal van kulturen gehad van *Tetraphis*. Sommige hadden 't goed en andere leden honger; er waren er die stonden uit te drogen en bij andere hingen de waterdruppels tegen den deksel van de kultuurdoos, soms stonden ze in 't donker en dan weer in 't felle zonlicht. Maar geen enkel sporendoosje is in al die bakjes, doosjes en kistjes te voorschijn gekomen.

En op 15 October j.l. vond ik op een, midden op een zandpad liggend, dood stuk eikestronk een kleine *Tetraphiszode* en daarin waren ongeveer 15 sporendoosjes aanwezig.

Waarom nu juist dáár?

Venlo.

Dr. A. J. M. GARJEANNE.

UIT MIJN DAGBOEK.

AANDAG 20 Mei 1912. Ik vind een nest met 4 kleine en een groot blauw ei in houten bakje onder andere houten bak. Tuinman zegt kwikstaart. Vertrek naar stad.

Vrijdag 24 Mei. Terug buiten. Zie een roodstaart van 't nest vliegen. Kijk na in boek en vind dat gekraagde roodstaart glanzend blauwe eieren legt. Vind 7 kleine en 1 groot.

Zaterdag 25 Mei. Roodstaart zeer schuw vliegt van 't nest zoodra ik nader

Zondag 26 Mei. Roodstaart makker. Blijft zitten zelfs als ik onder 't bakje kijk. Teeken op bakje aan stand der bovenste bak om deze steeds in dezelfde positie terug te kunnen brengen. Ik herken 't vogeltje als een koekoek.

Zondag 2 Juni. Vele menschen zien het nest met nog steeds 7 + 1 ei.

Maandag 3 Juni. 10 uur. Roodstaart op nest, ik laat hem. 5 uur. Het groote ei is uitgekomen. Ik herken 't vogeltje als een koekoek.

Dinsdag 4 Juni 9 uur. Koekoekje gegroeid. Houdt de bek toe. Eieren koud. 4 uur. Ik til 't bakje op zonder eerst te kijken of de roodstaart er op zit. Vliegt weg. Ik vindt 4 eieren buiten 't nest leg ze er weer in. 8 uur 's avonds. Roodstaart op 't nest wordt door kijkende gast verjaagd. Eieren in 't nest.

Woensdag 5 Juni. 7½ uur 's morgens. Eieren buiten 't nest en koud. Koekoek gegroeid zit met open bek, leg de eieren er in. 5 minuten later: Roodstaart zit op 't nest. Eieren er niet buiten. 10½ uur. Roodstaart op 't nest. Eieren er niet buiten. 11 uur. 4 eieren er buiten, roodstaart afwezig. Maak een eitje open. Klein stukje dooier nog aanwezig, vogeltje al geheel ontwikkeld met enkele zwarte haartjes. Leg de andere eieren er weer in. Koekoekje maakt geen bijzondere beweging om ze er uit te werpen maar ligt te draaien en te wurmen.

12 uur. Vrouwtje zit op 't nest. 12 $\frac{1}{4}$ uur. Mannetje vliegt erin. 12 $\frac{1}{2}$ uur. Mannetje vliegt erin daarna er uit en daarna ook 't vrouwtje. Ik vind 2 eieren uit 't nest. Ik leg 't eene op den rug van de jonge koekoek die geen »mine« maakt het er uit te gooien. Ik open de twee uitgeworpen eieren. Het eene is bedorven, het tweede is net als 't eerste geopende eitje. Het vogeltje dat er uitkomt maakt geen teken van leven maar nadat ik het een poosje in de hand heb gehad en 't daarna op de tafel leg opent 't plotseling de bek. Ik heb het nu in de hand en 't beweegt. Ik ga kijken denkende dat de roodstaart niet op 't nest is. Ik zie op den rand van 't nest een eitje dat er uit rolt. Plotseling vliegt de moeder roodstaart langs mij. Ik leg 't eitje weer in 't nest. Ik loop even den tuin rond. Als ik terugkom zit de vogel op 't nest. Er liggen geen eieren buiten. Ik ging naar stad en de tuinjongen vervolgt. 2 uur. 't Vogeltje zit op 't nest. Een eitje er uit gegooit. Ik legde het eitje weer in het nest. Ik liep een stukje weg en bleef even staan kijken naar het nest. Het vogeltje vloog er weer in en ik ging stil er naar toe. Het vogeltje, de roodstaart, was druk bezig het eitje eruit te gooien. 3 $\frac{1}{2}$ uur. Hetzelfde eitje weer uit het nest gegooit. Ik legde het er weer in. 5 $\frac{1}{2}$ uur. Het vogeltje zat op 't nest. Alle eitjes erbuiten. Ik legde de eitjes er weer in. Het vogeltje ging er weer op. 6 $\frac{1}{4}$ uur. Geen verandering, tot zoover Jan Baas.

Donderdag 6 Juni. Jan Baas vertelt mij dat hij 's morgens vroeg de eieren alle buiten 't nest vond. 10 $\frac{1}{2}$ uur. Eieren weer buiten 't nest. Ik leg ze er weer in, koekoekje slaperig. 5 uur, Eieren buiten 't nest, leg ze er weer in. 6 uur. 1 ei buiten 't nest, leg 't er weer in. 10 $\frac{1}{2}$ uur. Ga kijken met een kaars. Roodstaart zit er op. Een ei op rand van 't nest. Ik laat het stil zitten.

Vrijdag 7 Juni. Alle drie eieren buiten het nest. Ik neem ze in de hand en tracht ze zelf

een poosje warm te houden. Twee gaan kapot. Daar in 't eene een levend jong is, leg ik 't met het heele ei, waarin ik duidelijk hoor pikken, in een vliegenvangers nest waarvan de eieren op uitkomen staan.

Zaterdag 8 Juni. In 't vliegenvangersnest zijn 7 vogeltjes waaronder de twee »ondergeschoven« roodstaartjes. Ik leg een oud zwaluwei bij het koekoekje. Deze maakt geen bijzondere beweging.

Zondag 9 Juni. Koekoekje zet zich even schrap als ik het aanraak maar daarna niet meer. Oogen met open spleet.

Maandag 10 Juni. Onder het vliegenvangers nest een roodstaartje eruit geworpen 't kleinste, waarschijnlijk dat uit het gebroken ei. Koekoekje groeit enorm. Zwaluweï intact.

Drie paapjes, uit het nest geworpen door een jongen koekoek. De heer BURDET, die de foto nam, heeft van begin tot 't einde het feit waargenomen. Duinen onder Overveen.

Dinsdag 11 Juni. Koekoekje pikt verwoed naar me. Ik maak een ijzergaas versperring om 't nest tegen eksters, merels, enz. te beschermen.

Woensdag 12 Juni. Tweede roodstaartje dood onder vliegenvangersnest, was al goed gegroeid, maar de kleine vliegenvangers zaten toch al beter in de veeren en waren zwaarder. Koekoekje weer feller. Zwaluweï kapot en wordt verwijderd.

Hier eindigt het dagboek. Ik observeerde vele dagen nog het voeren van de koekoek door de roodstaarten en 't schelden van andere vogels en het duiken naar hem als ik de groote jonge koekoek in de laan op de grond zette.

Dikwijls nam ik hem zelf op de hand en voerde hem allerlei insecten om de taak van de roodstaarten te verlichten. Deze liberale opvoeding maakte de jonge koekoek vroeger dan behoort, volgens het boekje, onrustig. Met 14 dagen probeerde hij al uit de ijzergaasversperring te komen. Toen ik eenige dagen weg moest durfde ik hem niet opgesloten achterlaten en liet hem vrij tot vreugde der zenuwachtige roodstaarten. Nog een paar uur kan ik aan de ouders roodstaarten de verstopplaats van den jongen koekoek vermoeden. Daarna zag ik niets meer.

Ter illustratie gaat hierbij een opname van den heer A. Burdet van een koekoek van 4 dagen in het nest van een paapje. Rechts onderaan ziet men de lijkjes van 3 jonge paapjes. De heer Burdet observeerde het uitwerpen door de jonge koekoek zelve. Terwijl de waarnemingen in mijn dagboek vermeld zouden doen denken, dat althans de eieren ook wel eens door de oude vogels uit 't nest geworpen worden, waarschijnlijk in de overtuiging, dat zij *schier* zijn. Meerdere observaties hieromtrent zijn te wenschen.

A. DEN TEX—BOISSEVAIN.

DE BRANDARIS IN 1912.

Wij ontvingen het verslag over de vogelbeweging aan onzen beroemden vuurtoren in het afgelopen jaar. Het loopt van 2 Juni tot 30 November. De ruiters, plevieren, zeezwaluwen en strandloopers, die in den nacht van 2 op 3 Juni rond den toren vlogen, vormden wel de achterhoede van den voorjaarsstrek. Een kwartel vloog dien nacht tegen den toren dood.

Omstreeks half Augustus komen diezelfde soorten weer opdagen, maar nu op den najaarsstrek en gedurende Augustus en September vertoonen zich ook de meeste »kleine zangvogels«, die in 't voorbijvliegen maar moeilijk te herkennen zijn. Dood gevonden werden in dien tijd een tapuit, twee fitisjes, een tuinfluiter, een gekraagd roodstaartje, een zanglijster, een akkerleeuwerik, benevens een kwartelkoning, twee kanoet-strandloopers en een groote zeezwaluw. Eigenlijke treknachten kwamen in dien tijd niet voor, de wind was meestal westelijk, slechts op zes nachten vlogen er vogels om den toren en dan nog maar in gering aantal.

In October werd dat echter anders en op twee achtereenvolgende nachten (22 en 23 October) vlogen van één uur 's nachts tot zes uur 's morgens de spreeuwen, leeuwerikken en verschillende lijsters bij duizenden om den toren en kon het aantal der rustende vogels geschat worden; den eenen nacht op vierduizend, den volgenden op vijfduizend. Van één uur tot vier uur 's nachts werd het aantal steeds grooter. 't Is duidelijk, dat we hier werkelijk te doen hebben met trekkende scharen. Er is wel eens beweerd, dat de vogels, die om een vuurtoren vliegen, in hoofdzaak dieren uit de streek zelve waren, die door 't licht worden aangetrokken. Maar die zoo in 't holletje van den nacht komen opzetten, zijn wel stellig reizigers, wellicht even na zonsondergang uit Jutland of Sleeswijk Holstein vertrokken en niet bezweken voor de verleidingen van de lichten van Helgoland, Norderney of Borkum.